

Legenes forening for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet

Strategi og handlingsplan 2022-2024

Sist vedtatt av årsmøtet: 3.11.2021

Innholdsfortegnelse

1. Innledning, bakgrunn og referanser.....	3
2. Visjon	5
3. Misjon	5
4. Strategi.....	5
5. Handlingsplan 2022-2024	6
6. Referanser	9
7. Vedlegg	10

1. Innledning, bakgrunn og referanser

Om strategien

- Leger bør delta i aktivt i den systematiske og kontinuerlige innsats for å styrke pasientsikkerheten både gjennom arbeid på arbeidsplassen, i Legeforeningen og i den kliniske hverdag.
- Norske leger bør ha kunnskap om metoder innen kvalitet, pasientsikkerhet, risikostyring, læring fra uønskede hendelser og forbedringskunnskap.
- Legenes forening for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet (LFKP) har som mål å engasjere flere leger på disse områdene og bidra til deling av kunnskap og erfaringer, slik at legene blir mer aktive og synlige i pasientsikkerhetsarbeidet.

Dette strategidokumentet skal bidra til å lede LFKP på riktig vei for å oppnå de målene som er formulert i foreningens vedtekter.

Foreningens formål

LFKP er en spesialforening i Den norske legeforening med formål å:

- Bidra til kompetanseøkning og medisinsk ledelse av kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet på alle nivåer innenfor helsesektoren.
- Oppmuntre til og fremme forbedringsarbeid i klinisk praksis og utdanning.
- Bidra til åpenhet om uønskede hendelser og feil.
- Oppmuntre til og fremme forskning og publisering innen fagfeltet.
- Spre kunnskap om forbedringsarbeid og pasientsikkerhet basert på dokumenterte erfaringer og vitenskap.
- Bidra til tverrfaglig samarbeid.
- Bidra til å arrangere et årlig faglig møte med deling av erfaringer og vitenskapelige presentasjoner om kvalitetsforbedring, i samarbeid med andre aktører, og andre organisasjonsledd i Legeforeningen.
- Være høringsinstans.
- Fremme kontakter med nordiske og internasjonale medisinske organisasjoner innen interesseområdet.
- Oppmuntre til og fremme kontakt mellom leger, medisinstudenter og (medisinske) ledere med interesse for forbedringsarbeid og pasientsikkerhet i helsetjenesten.

Som en spesialforening er LFKP del av Den norske legeforening, men styres av sin egen generalforsamling og egne styringsprosesser. Samtidig har foreningen fast representasjon i Utvalg for kvalitet og pasientsikkerhet, som i motsetning til LFKP er et rådgivende organ for sentralstyret i Den norske legeforening.

Bakgrunn for etablering av LFKP

Norske leger og Den norske legeforening har alltid vært opptatt av å utvikle trygge og forsvarlige helsetjenester og dermed bidratt til kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet. For at helsetjenesten skal styrke pasientsikkerheten og redusere risiko for uønskede hendelser er aktivt engasjement fra legene en forutsetning. Dette er særlig viktig fordi leger har en sentral rolle i diagnostikk og behandling, men er ofte ikke tilstrekkelig involvert i organisering av helsetjenester.

Stillingsstrukturen, prioritering og organisering av legers arbeidstid, men også legenes egne valg og prioriteringer kan medføre at leger i for liten grad opparbeider seg kompetanse innenfor dette området eller har mulighet å påvirke organisering av virksomhet.

Kunnskap om metoder for kvalitetsarbeid og kontinuerlig forbedring er nødvendig for å bidra med forebyggende arbeid, innovasjon og utviklingen av helsetjenestene. Fortsatt har for få leger denne kompetansen.

LFKP ble derfor etablert i 2017 for å styrke legers innsats på dette området.

Referanser for arbeidet

Målområdene i strategien tar utgangspunkt i følgende referanser:

- Lov for Den norske legeforening:
  - Legeforeningens formål er å fremme kvalitet i legeutdanningen og den medisinske fagutvikling § 1-2, pkt. 4.
- Lov, forskrift og offentlige innsatsområder:
  - Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten.
  - Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring 2019-2023 (Helsedirektoratet 2018).
  - Helsedirektoratets satsingsområde [I trygge hender 24-7](#).
- Verdens helseorganisasjon (WHO):
  - [Global Patient Safety Action Plan 2021–2030](#).
- Institute for Healthcare improvement (IHI):
  - [A Framework for Safe, Reliable, and Effective Care](#).
  - Norsk utgave utarbeidet av Helsedirektoratet: [Snakk om forbedring](#).

Strategiske samarbeidspartnere

- Legeforeningen sentralt
  - Legeforeningens utvalg for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet
  - Yngre legers forening
  - Norsk medisinstudentforening
  - Overlegeforeningen
  - Allmennlegeforeningen
- Legeforeningens fagmedisinske foreninger
- Helsedirektoratet: Avdeling for kvalitet og pasientsikkerhet

- Statens helsetilsyn
- Ukom
- Norsk Sykepleierforbund

2. Visjon

Alle norske leger har engasjement for pasientsikkerhet og bidrar aktivt til å gjøre helsetjenestene tryggere og bedre.

3. Misjon

Foreningen bidrar til å utvikle en pasientsikkerhets-, åpenhets- og forbedringskultur blant leger og medisinstudenter for å bygge levende og bærekraftige helsetjenester for fremtiden.

Norske leger har erkjent at fagutvikling og faglig ledelse må bygge på bred kompetanse innenfor kvalitetsutvikling, risikostyring og forbedringsmetodikk. Disse fagområdene skal dekkes i alle deler av legers grunn-, videre- og etterutdanning.

4. Strategi

Strategien skal bidra til å realisere visjonen ved å:

- Bidra til utdanning og kompetansebygging ([H1](#)), sikre rekruttering og stabilisering av leger til arbeid med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet ([H2](#)), og skape et fellesskap for leger innenfor fagområdet ([H3](#)).
- Være en premissleverandør ([H7](#)) for sikring og forbedring av helsetjenesten ved å utfordre lovgiving, metoder og strategier.
- Løfte relevante problemstillinger ([H6](#), [H7](#)).
- Støtte kollegaer som blir involvert i alvorlige uønskede hendelser ([H4](#))
- Forankre arbeidet opp mot kjente referansemiljøer nasjonalt og internasjonalt.
- Bidra til å tenke fremover og på eget initiativ, og på en systematisk måte bidra til å øke og forsterke kunnskapsgrunnlaget for pasientsikkerhets- og forbedringsarbeidet i Norge ([H7](#)).
- Være synlig i fellesskapet ([H3](#)).

5. Handlingsplan 2022-2024

Strategiens anbefalinger er samlet innenfor sju hovedområder som må sees i sammenheng. Utvikling i ett område er en forutsetning for utvikling av øvrige områder.

1. Leger erverver kompetanse og utdanning i forbedringskunnskap og pasientsikkerhet

For at leger skal kunne bidra i kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet er det en forutsetning at leger innehar eller erverver forbedringskompetanse og kunnskap om pasientsikkerhet. Dette må skje i alle deler av utdanning og yrkeskarriere.

Foreningen skal arbeide for å utarbeide rammer for en kompetansestige, slik at leger og studenter kan utvikle kunnskapen gjennom yrkeslivet og tilpasset de roller man innehar i helsevesenet.

Foreningen skal arbeide for at kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet:

Bli inkludert som fag i grunnutdanningen.

Bli definert som avgrenset tema i alle spesialistutdanninger for leger, og at denne harmoniseres mellom helseforetakene.

Bli tema i veiledningen av ferdige spesialister.

Tiltak/mål for 2022-2024:

- Få god plass til dette temaet på seminar i samarbeid med Legeforeningens kvalitetsutvalg i 2022.
- Innlede dialog om pasientsikkerhetsundervisningen med minimum ett medisinsk fakultet.
- Arrangere et dagsseminar om pasientsikkerhet i grunnutdanningen for de medisinske fakultetene i Norge. Kan gjerne arrangeres i samarbeid med Norsk medisinstudentforening eller studentforeningen ForBedring. Arbeidet kan evt. suppleres med verktøy slik som kurs i samarbeid med studentforeninger, råd for hvordan man håndterer feil i praksis og hvordan man bidrar til åpenhetskultur.
- Gir offentlig støtte til Gjør kloke valg-kampanjen.

2. Leger engasjerer seg i forbedrings- og pasientsikkerhetsarbeid

For å sikre legers deltagelse i kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet er det viktig at arbeid med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet er meritterende, at fagområdet anerkjennes som en del av klinisk arbeid, at prosjekter knyttes opp mot virksomhetens forskningsprogrammer, og at leger får avsatt tid i sine arbeidsplaner.

Foreningen skal arbeide for å:

- Motivere leger til å engasjere seg i dette fagområdet.
- Styrke fagområdets status som en del av klinisk virksomhet.
- Oppnå at leger får avsatt tid til kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet og

- Etablere flere kombinasjonsstillinger der leger arbeid med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet.
- At det i forskerstillinger legges til rette for å fokusere på prosjekter rettet mot pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring

Tiltak/mål for 2022/2024:

- Fremme bedre organisering slik at leger kan delta i forbedringsarbeid på seminar i samarbeid med kvalitetsutvalget i 2022.
- Arbeide for at Legeforeningen, i sentrale og lokale forhandlinger, definerer krav om dedikerte kvalitetsstillinger, på samme måte som i som andre faggrupper har dette etablert (eks *fagutviklere*). Dette innebærer blant annet å utarbeide konkrete krav i 2022 om hvordan dette kan implementeres.

3. Leger som jobber med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet har et synlig fellesskap

Leger som jobber med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet har behov for et synlig fellesskap med andre leger som jobber med fagområdet. Dette er viktig for rekruttering, stabilisering og at fagområdet oppleves meritterende. Videre letter et fellesskap utvekslingen av erfaringer i kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet mellom spesialitetene.

Foreningen skal arbeide for å:

- Være aktiv på sosiale medier, i media og i offentlig debatt.
- Avholde regelmessige konferanse, gjerne som en del av en eksisterende nasjonal konferanse innen kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet.
- Arrangere webinarer/nettmøter, evt. nye arenaer ved lettelse i smittevernsrestriksjoner.
- Styrke foreningens varemerke.

Tiltak/mål for 2022/2024:

- Sende ut minimum tre nyhetsbrev til medlemmene.
- Arrangere korte faglige webinarer regelmessig.

4. Leger og medisinerstudenter gis forutsetninger for å mestre sine egne pasienthendelser og kriser

Foreningen skal arbeide for at studenter, utdanningskandidater og leger:

- Får kunnskap om metoder og strategier for å mestre alvorlige hendelser.
- Øver på alvorlige hendelser med realistiske scenarier.
- Lærer hvordan åpenhet kan forvaltes etter alvorlige hendelser.
- Blir kjent med kollegiale og juridiske støttetiltak som er etablert for leger.
- Blir bedre kjent med hvordan uønskede hendelser følges opp i helsetjenesten.

Tiltak/mål for 2022-2024:

- Utarbeide informasjonspakke til studenter og leger som dekker både spesialist-, primær- og privat helsetjeneste.

5. Leger skal reflektere over egen virksomhet, videreutvikle åpenhets- og sikkerhetskultur på sin arbeidsplass

Foreningen skal stimulere til at leger bidrar til at man i alle deler av helsetjenesten bygger sikkerhetskultur, forstår prinsipper i risikostyring og reflekterer over egen praksis. Dette kan for eksempel skje ved å bruke verktøy som «Snakk om forbedring», Grønt kors, risikoanalyse/kvantifisering og forsterkning eller vedlikehold av barrierer.

Tiltak/mål for 2022-2024:

- Planlegge intern workshop med «Snakk om forbedring».
- Utarbeide posisjonsdokument mot kommuner og HF om åpenhet, håndtering og læring etter alvorlige hendelser.

6. Være en sentral premissleverandør

Foreningen skal arbeide for å utvikle seg til en sentral premissleverandør innenfor sine interesseområder. Dette inkluderer arbeid for å sørge for at beslutningstakere prioriterer arbeid med kvalitet og pasientsikkerhet tilstrekkelig høyt.

Tiltak/mål for 2022-2024:

- Undersøke i hvilken grad pasientsikkerhet, kvalitet og uønskede hendelser er behandlet som saker i *Foretaksmøter* med RHF-ene gjennom å:
  - Undersøke hvor hyppig disse elementene har vært drøftet.
  - Se særskilt på *Oppdragsdokumentet* og oppfølging av dette, Ukom-rapporter, resultater av systemrevisjoner, resultater fra kvalitetsregistrene og pasientforeningenes rapporter.
  - Utarbeide en rapport som fremlegges for HOD, for eksempel v/departementsråd.
  - Bidra til debatt om dette temaet.

6. Referanser

- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-10-28-1250?q=ledelse%20og%20kvalitetsforbedring>
- Veileder til forskriften: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/ledelse-og-kvalitetsforbedring-i-helse-og-omsorgstjenesten>.
- *Helsedirektoratet* 2018. Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring 2019-2023 https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/ledelse-og-kvalitetsforbedring-i-helse-og-omsorgstjenesten/Nasjonal%20handlingsplan%20for%20pasientsikkerhet%20og%20kvalitetsforbedring%202019-2023.pdf/_/attachment/inline/79c83e08-c6ef-4adc-a29a-4de1fc1fc0ef:94a7c49bf505dd36d59d9bf3de16769bad6c32d5/Nasjonal%20handlingsplan%20for%20pasientsikkerhet%20og%20kvalitetsforbedring%202019-2023.pdf
- Global Patient Safety Action Plan 2021-2030 <https://www.who.int/teams/integrated-health-services/patient-safety/policy/global-patient-safety-action-plan> 2021-11-02
Strategi for LFKP ver02-4 side 9

7. Vedlegg

Rammeverk for pasientsikkerhet og forbedringskultur

Basert på: A Framework for Safe, Reliable, and Effective Care. Helsedirektoratets program: Snakk om forbedring.

Bidra til å forme en sikkerhetskultur med følgende hovedelementer:

- Trygghet og åpenhet:
  - En helsetjeneste som skaper trygghet i arbeidssituasjonen og der medarbeiderne motiveres til å dele erfaringer, være åpne om feil og hendelser.
- Lærings- og delingskultur:
  - Fremme en helsetjeneste som hele tiden henter erfaringer fra den daglige virksomhet for å bidra til kontinuerlig forbedring. Erfaringer deles åpent med andre.
- Ansvarlighet:
  - For å kunne gjennomføre sine arbeidsoppgaver på en ansvarlig måte må medarbeidere være kjent med enhetens mål, organisering, aktiviteter og rutiner.
- Brukermedvirkning:
  - Både den enkelte pasient og interesseorganisasjoner bidrar til forbedring. Brukererfaringer benyttes hele tiden til forbedring.
- Verdier og mål:
  - Alle helsetjenester bygger på verdier og mål som er forståelige og godt forankret blant medarbeiderne.
- Uønsket variasjon:
  - Pasientforløp og viktige prosedyrer er lett tilgjengelig for medarbeiderne og evalueres fortløpende.
- Kontinuerlig læring:
  - En lærende organisasjon er en organisasjon som tilpasser seg kompleksitet gjennom kontinuerlig læring, og der ledere og ansatte lærer av egne og hverandres erfaringer for å forbedre praksis. Læringsmiljøet i en lærende organisasjon karakteriseres av trygghet og tillit.
- Kartlegging og målinger:
  - Forbedringstiltak kvalitetsindikatorer følges med regelmessige målinger og disse er godt kjent blant medarbeiderne.
- Refleksjon

Alle helsetjenester setter av tid til å reflektere over egen virksomhet og brukere egnede verktøy for å kartlegge sikkerhetsklimaet.

www.snakkomforbedring.no